

لزوم تعیین مستمری عادلانه برای بازنستگان

کاظم فرج‌اللهی، فعال صنفی

در ابتدا باید گفت که تمامی کالاها و انواع خدمات موجود در جامعه همگی به نوعی ناشی از نیروی کار کارگر است. کار یا نیروی کار بخشی از جسم و جان کارگر است و نمی‌توان مانند یک کالا به راحتی بر آن قیمت گذاشت و آن را خرید و فروش کرد. اما در ساختار اقتصادی اجتماعی موجود، برای نیروی کار کارگران بازار ایجاد شده و در این بازار، متاثر عرضه و تقاضا، بر نیروی کار قیمت گذاشته می‌شود. خریداران تلاش می‌کنند اضافه بر دیگر ترندها، با ایجاد یا افزایش بیکاری نسبت عرضه به تقاضا، افزایش و قیمت این ناکالا یعنی مزد کارگر را هر چه بیشتر کاهش دهند.

اما نگاه دیگری هم وجود دارد مبنی بر اینکه هر فرد حق زندگی دارد و برای گذران زندگی به آب، غذا، مسکن و خدمات بهداشتی و درمانی و آموزشی و... نیاز دارد. در عین حال ضروری ست هر عضو جامعه متناسب با توان و تخصص خود و مطابق با نیازهای جامعه کار و خدمتی معین انجام دهد و جامعه نیز در ازای این خدمت پاداشی به او می‌دهد و فرد به کمک این پاداش زندگی خود را تأمین می‌کند. این چنین است که حق کار و داشتن شغل مناسب و به تبع آن دریافت پاداش مناسب، دقیقاً به اندازه حق حیات، حق طبیعی و مسلم هر انسانی است. جامعه باید این حق را محترم بشمارد و در صورت نبود فرصت شغلی یا کار مناسب، به منظور تأمین هزینه‌های زندگی فرد بیکار، به او حقوق بیکاری پرداخت کند. این همان نگاهی است که در قانون اساسی نیز حاکم است اما متأسفانه اجرا نمی‌شود.

مناسبات فعلی تعیین دستمزد کارگران ناعادلانه است و معمولاً نرخ تورم و هزینه‌های زندگی به سرعت از افزایش دستمزد پیشی می‌گیرد. در این میان، شیوه کنونی محاسبه، تعیین و برقراری حقوق ماهانه بازنشتگان و مستمری‌بگیران سازمان تأمین اجتماعی نیز شیوه‌ای نامناسب و به زیان کارگران است اما نحوه افزایش این حقوق را ماده ۹۶ قانون به صراحت بیان کرده است: «سازمان مکلف است میزان کلیه مستمری‌های بازنشتگی، از کارافتادگی کلی و مجموع مستمری بازماندگان را در فواصل زمانی که حداکثر از سالی یک بار کمتر نباشد با توجه به افزایش هزینه زندگی با تصویب هیأت وزیران به همان نسبت افزایش دهد». این ماده تاکنون به درستی پیاده نشده و اجرای کامل این ماده یکی از مطالبات اساسی بازنشتگان است.

باید گفت سیاست جاری و نادرست افزایش حقوق بازنشتگان متاثر از دو متغیر است؛ متغیر اول میزان مزد کارگران شاغل و به تبع آن حق بیمه‌ای ست که به طور ماهانه به صندوق سازمان واریز می‌شود که توان مالی سازمان و امکان ارائه خدمات را تعیین می‌کند. متغیر دوم مصوبه شورای عالی کار در مورد حداقل مزد کارگران شاغل و برداشت نادرست از ماده ۱۱۱ قانون تأمین اجتماعی است که می‌گوید «مستمری از کارافتادگی کلی و مستمری بازنشتگی و مجموع مستمری بازماندگان در هر حال نباید از حداقل مزد کارگر عادی کمتر باشد». گذشته از اینکه حداقل مزد مورد اشاره خود نا کافی است اما تأکید این ماده که «نباید کمتر باشد» به این معنا نیست که حداقل حقوق بازنشتگان از حداقل مزد کارگران نباید بیشتر باشد و اصولاً هیچ دلیل منطقی وجود ندارد که حقوق ماهانه بازنشتست‌های که ۳۰ سال کار کرده و حتماً بر اساس سابقه و تخصصی که حین کار کسب کرده، در سال‌های قبل از بازنشتگی بیشتر از مزد حداقل دریافت و بر همان اساس هم حق بیمه پرداخت کرده، امروز مساوی یک کارگر ساده بدون تخصص و سابقه باشد. این نهایت ظلم و بی‌عدالتی است.

در پایان باید گفت در حالی که تورم به یک میزان قدرت خرید تمامی حقوق‌بگیران را کاهش می‌دهد، هنگام افزایش سلاله حقوق کارگران شاغل و بازنشته، با ابداع فرمول‌هایی تحت عنوان افزایش سایر سطوح، ترتیبی می‌دهند که حقوق این گروه با درصد کمتری نسبت به حداقل‌بگیران افزایش یابد. در نتیجه کارگران شاغل و بازنشته میانه‌بگیر یا سایر سطوح همواره با یک شیب و درصدی متاثر از فرمول ابداع شده، به سمت حداقل‌بگیری نزدیک و نزدیک‌تر می‌شوند و این معنایی جز تلاش برای حداقل‌بگیرسازی و امتیازدایی از طبقه کارگر ندارد. مستمری بازنشتگان باید به نسبت آورده زمان اشتغال آنها تعیین شود، در غیر این صورت از بدوخته یک کارگر شاغل در صندوق سازمان، به درد زمان پیری و بازنشتگی نخواهد خورد.

آسیب مضاعف کرونا به بازار کار بانوان

بیکاری زنان فارغ‌التحصیل دو تا سه برابر مردان شده است

در سراسر جهان و به‌ویژه در کشورهای جهان سوم از زنان به عنوان نیروی کار از آن قیمتی یاد می‌شود که به هنگام مواجهه کارفرمایان با بحران‌های اقتصادی، نخستین گزینه تعدیل نیرو به شمار می‌روند. پاندمی کووید ۱۹ طی سال‌های اخیر، شرایط یاد شده را وخیم‌تر کرده و به نظر می‌رسد با کاهش توان استقلال مالی زنان، آسیب‌پذیری آنها بیشتر خواهد شد.

به گزارش ایسنا، شیوع کرونا در جهان در سال‌های اخیر مشکلات بسیاری در فعالیت واحدهای اقتصادی و تولیدی در کشورهای مختلف داشت که از مهم‌ترین تبعات آن تعدیل نیرو بود. در این بین بیکاری نه تنها دامن‌گیر مردان بلکه زنان را نیز دربرگرفت طوری که براساس نتایج پژوهشی بین‌المللی ۶۲ درصد از بیکاران جهان که به دلیل پاندمی کووید ۱۹ شغلشان را از دست داده‌اند، زنان هستند و تقریباً ۶۰ درصد زنان در سراسر جهان در مشاغل غیررسمی کار می‌کنند و از این رو در آمد و پس‌انداز کمتر و در مقابل بیشتر در معرض خطر فقر قرار دارند. جمعیت زنان حاضر در بخش اقتصاد غیررسمی نسبت به اقتصاد رسمی بسیار بیشتر است چرا که آنها به دلیل میزان بالا بودن مالیات و بالا بودن هزینه بیمه کردن شاغلان به حوزه اقتصاد غیررسمی علاقه بیشتری دارند. باین حال گرچه به گفته کارشناسان شیوه‌های آمارگیری و گزارش‌گیری در حوزه‌های مشارکت اقتصادی نیازمند بررسی مجددی است اما مطابق با آمارهای موجود مرکز آمار ایران، «نرخ بیکاری» زنان از سال ۹۵ تا ۹۹ با روندی کاهشی مواجه بوده اما توجه به این نکته نیز حائز اهمیت است که همواره طی این سال‌ها به طور تقریبی نرخ بیکاری زنان ۲ برابر مردان (کمی کمتر از دو برابر) بوده است.

وضعیت اشتغال و بیکاری زنان به روایت آمارها

پس از پیروزی انقلاب، شکاف جنسیتی در حوزه آموزش ابتدایی و متوسطه که اغلب بسیار پرهزینه هستند در ایران رفع شده و حتی بیشتر از دودهه است که تعداد زنان در آموزش عالی بیشتر از مردان شده و به عبارت دیگر شکاف جنسیتی معکوس در مقطع کارشناسی آموزش عالی مشاهده می‌شود. گرچه پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که تا دهه آینده شکاف جنسیتی در حوزه آموزش رفع می‌شود اما نگاهی به نرخ بیکاری زنان فارغ‌التحصیل آموزش عالی نشان‌دهنده آن است که طی سال‌های ۹۶ تا ۹۹ این نرخ با روندی کاهشی از ۳۰ به ۲۲ درصد رسیده در حالی که نرخ بیکاری زنان فارغ‌التحصیل مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد ۲ برابر

بیشتر از مردان شده و به عبارت دیگر شکاف جنسیتی معکوس در مقطع کارشناسی آموزش عالی مشاهده می‌شود. گرچه پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که تا دهه آینده شکاف جنسیتی در حوزه آموزش رفع می‌شود اما نگاهی به نرخ بیکاری زنان فارغ‌التحصیل آموزش عالی نشان‌دهنده آن است که طی سال‌های ۹۶ تا ۹۹ این نرخ با روندی کاهشی از ۳۰ به ۲۲ درصد رسیده در حالی که نرخ بیکاری زنان فارغ‌التحصیل مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد ۲ برابر

مطابق با آمارهای موجود، نرخ بیکاری زنان از سال ۹۵ تا ۹۹ با روندی کاهشی مواجه بوده اما همواره طی این سال‌ها به طور تقریبی نرخ بیکاری زنان ۲ برابر مردان (کمی کمتر از دو برابر) بوده است.

مطابق با آمارهای موجود، نرخ بیکاری زنان از سال ۹۵ تا ۹۹ با روندی کاهشی مواجه بوده اما همواره طی این سال‌ها به طور تقریبی نرخ بیکاری زنان ۲ برابر مردان (کمی کمتر از دو برابر) بوده است

به جایگاه انسانی زن و اصلاح قوانین مبتنی بر همین نگرش است چرا که اصلاح قوانین علاوه بر اثر بخشی در رفع تبعیض هاقابلیت فرهنگ‌سازی را نیز به همراه دارد و این گونه حتی می‌توان از بروز تبعیض‌هایی که به دلیل فرهنگ در برخی مناطق کشور علیه زنان خود را نشان می‌دهد نیز جلوگیری کرد.

وی با بیان اینکه در ابعاد مختلف امور زنان اعم از حقوقی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و حتی حوزه خانواده خلأهایی وجود دارد که منجر به خدشه به کرامت انسانی و در نتیجه بی‌عدالتی نسبت به زن می‌شود، با اشاره به مشکلات فعلی زنان از جمله ضیق حقوق انسانی در خانواده، نداشتن حق طلاق، مشکلات پیرامون نداشتن حق اکتساب اجرت‌المثل به عنوان حق همیشگی و نادیده گرفتن زحمات زنان در منزل، تصریح کرد: زحمات زنان خانه‌دار دیده نمی‌شود و زنان در قبال انجام کارهای منزل و زحماتی که برای بزرگ کردن فرزندان و انجام کارهای خانه و... می‌کشند مالک نتیجه کارشان نیستند، حال آنکه سهم زنان به اندازه آورده اقتصادی آنها در زندگی مشترک باید لحاظ و قانونی شود تا دغدغه امنیت اقتصادی زنان بر داشته شود. این امتیازات متعاقباً توان اقتصادی همه به همراه می‌آورد.

وی با اشاره به کار زنان در خانه و اشتغال‌های خانگی ادامه داد: در صد بالایی از زنان، چه شاغل و چه خانه‌دار امور و کارهای منزل را خودشان انجام می‌دهند. حتی در روستاها در بعضی نقاط کاری که زنان انجام می‌دهند بیشتر از مردان است اما زنان اختیار بهره‌برداری از آنچه که حاصل کارهای کشاورزی و دامداری و صنایع دستی خودشان است را ندارند. زن خانه‌دار شاغل با توجه به اینکه کارهای منزل را خود انجام می‌دهند باید به اندازه آورده اقتصادی در خانه و خانواده از دارایی‌های

سهم زنان از تعداد کل شاغلین کشور و همچنین تعداد قانون‌گذاران، مقامات عالی‌رتبه و مدیران کل کشور طی سال‌های ۹۴ تا ۹۷ روندی صعودی داشت اما این آمار از سال ۹۷ تا ۹۹ با روندی کاهشی مواجه شده است

زندگی مشترک سهم داشته باشد و در عین حال توان بهره‌برداری از آن پول را هم داشته باشد.

ولی مراد تصریح کرد: تا سهم اقتصادی زنان در زندگی مشترک قانونی نشود، اختیار بهره‌برداری از آنچه که نتیجه کار خودشان است را ندارند و قانوناً تمام دارایی‌های حاصل زندگی مشترک در اختیار مردان است. حتی اجرت‌المثل که حق زن است وقت طلاق داده می‌شود که این صحیح نیست و اگر حق است، در طول زندگی مشترک، طلاق باحتی بعد از فوت زوج، حقی است که باید داده شود و در اختیار زن باشد.

ولی مراد با اشاره به لزوم توجه به حقوق زنان خانه‌دار و زحمات بی‌مزد آنها همچنین تصریح کرد: در قانون جوانی جمعیت و فرزندآوری حتی زن خانه‌دار که باید دید شیوه تصویب می‌شد باز امتیازات برای زنان خانه‌دار دیده نشده و قانون امتیازی برای زنان خانه‌دار در نظر نگرفته است. حتی زن شاغل برای مدت ۹ ماه مرخصی زایمان حقوق دریافت می‌کند اما این امتیاز برای زنان خانه‌دار وجود ندارد، در حالی که زن شاغل وزن خانه‌دار در همان مدت ۹ ماه نگهداری از نوزادشان در کاری که برای دولت انجام نمی‌دهند با یکدیگر برابرند، بنابراین اگر باید برای ۹ ماه نگهداری از نوزاد، حقوقی داده شود، باید به زن خانه‌دار نیز پرداخت.

سالیانه حقوق بازنشتگان با هزینه‌های زندگی در سالیان اخیر، گفت: متأسفانه بخش عمده‌ای از بازنشتگان و مستمری‌بگیران تأمین اجتماعی حداقل‌بگیر هستند و در شرایط دشوار معیشتی به سر می‌برند. این عقب‌ماندگی، قدرت خرید آنها را کمتر و سفره آنها را روز به روز کوچک‌تر کرده لذا در سال جدید جهت‌گیری‌ها و اقدامات مجلس و دولت باید علاوه بر اجرای بی‌کم و کاست قانون، در راستای رفع مسائل و مشکلات معیشتی، درمانی و رفاهی این عزیزان باشد.

رئیس کانون عالی کارگران بازنشته و مستمری‌بگیر سراسر کشور در پایان خاطر نشان کرد: فضای حاکم بر جلسات مشترک با مسئولان سازمان تأمین اجتماعی توأم با همیاری و درک مشترک از دغدغه‌ها و نگرانی‌ها است و با در نظر داشتن همه جوانب، به نتایج مطلوبی خواهیم رسید.

وی افزود: نگرانی‌ها و دغدغه‌های بازنشتگان را کاملاً درک می‌کنیم و انتظار داریم اجازه دهند در فضایی آرام و بدون هیاهو کار را پیش ببریم و به زودی نتایج جلسات را رسانه‌ای اعلام می‌کنیم.

بیات با اشاره به عدم تناسب میزان افزایش

تجمع اعتراضی بازنشتگان شرکت مخابرات ایران

در پرداخت هزینه‌های درمانی توسط بیمه طرف قرارداد مخابرات و تاخیر در پرداخت جیره غیر نقدی از مهم‌ترین موارد مورد اعتراض این بازنشتگان است.

تجمع کنندگان از مقامات و دستگاه‌های مسئول از جمله وزارت ارتباطات و قوه قضائیه و دیگر ارگان‌ها، خواستار رسیدگی به مسئولیت‌گریزی مدیران مخابرات ایران شدند. طبق این گزارش، بازنشتگان مخابرات ایران در استان‌های مختلف از سال گذشته به طور سراسری برای رسیدن به مطالبات خود جمعاعی برگزار کرده‌اند.

تعدادی از بازنشتگان مخابرات منطقه زنجان از تجمع سراسری نیروهای بازنشته مخابرات در استان‌های مختلف خبر دادند.

این عده در گفت‌وگو با ایلنا گفتند: در ادامه تجمعات بازنشتگان در سال ۱۴۰۰، روز دوشنبه (۱۶ فروردین) در اعتراض به تاخیر در پرداخت مطالباتمان مقابل ساختمان مخابرات در استان‌های مختلف شددیم و شعار «اصلاح آیین‌نامه، حق مسلم ماست»، «هزینه‌های درمان پرداخت باید شود» و... سر دادیم. عملیاتی نشدن آیین‌نامه سال ۸۹، تاخیر

شد لذا به جای طرح این گونه مباحث و ایجاد نگرانی در جامعه کارگری باید به ارتقا و بهره‌وری بنگاه‌ها و افزایش انگیزه نیروهای کار در سال جدید توجه کرد. به اعتقاد اشرف منصوری، افزایش ۵۷ درصدی دستمزد موجب بهبود معیشت و حفظ قدرت خرید کارگران در سال ۱۴۰۱ خواهد شد.

وی در عین حال اعمال معافیت‌های بیمه‌ای و مالیاتی برای بنگاه‌های اقتصادی را خواستار شد و پیشنهاد کرد: با توجه به هزینه‌های سنگینی که صنعت‌گران و تولیدکنندگان دربار حامل‌های انرژی از جمله برق و گاز می‌پردازند، دولت با حداقل قیمت آن را در اختیار کارفرمایان بگذارد. به گفته رئیس کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران، با توجه به وقوف انرژی و سرمایه‌های زیادی که در حوزه منابع در کشور وجود دارد، اختصاص انرژی ارزان کمک موثری به واحدهای تولیدی در سال جدید خواهد بود و پایداری و امنیت شغلی نیروی کار را تضمین خواهد کرد. اشرف منصوری گفت: وزارت اقتصاد هم در بحث مالیات می‌تواند شرایط و تسهیلاتی را برای معافیت مالیاتی بنگاه‌ها در نظر بگیرد و در نهایت کارفرمایان را جلب کند.

یک مقام کارگری افزایش دستمزد ۱۴۰۱ را موجب بهبود معیشت و حفظ قدرت خرید کارگران دانست و گفت: اختصاص ارزان‌تری به بنگاه‌های اقتصادی موجب رضایت خاطر کارفرمایان و تولیدکنندگان می‌شود و پایداری و امنیت شغلی نیروهای کار را تضمین می‌کند.

سیدابوالفضل اشرف منصوری در گفت‌وگو با ایسنا، گفت: خوشبختانه دستمزد خوبی برای سال ۱۴۰۱ تصویب شد. جامعه کارگری همواره خواستار کاهش فاصله بین تورم و هزینه‌های زندگی بود و امسال تلاش شد تا این فاصله کمتر شود و وضع معیشت خانوارهای کارگری بهبود یابد. از این رو باید به مصوبه شورای عالی کار احترام بگذاریم. وی با اشاره به حضور موثر دولت در جلسه تعیین دستمزد گفت: دولت بنا را بر بی‌طرفی گذاشت و نتیجه آن رضایت‌مندی قشر کارگری بود. رئیس کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران مباحثی که در باره ریزش نیروی کار و زیر سوال رفتن امنیت شغلی کارگران با افزایش دستمزد ۱۴۰۱ مطرح می‌شود را اقدامی ناشایست عنوان کرد و گفت: بعد از مدت‌ها رضایت جامعه کارگری از افزایش دستمزد فراهم

شد لذا به جای طرح این گونه مباحث و ایجاد نگرانی در جامعه کارگری باید به ارتقا و بهره‌وری بنگاه‌ها و افزایش انگیزه نیروهای کار در سال جدید توجه کرد. به اعتقاد اشرف منصوری، افزایش ۵۷ درصدی دستمزد موجب بهبود معیشت و حفظ قدرت خرید کارگران در سال ۱۴۰۱ خواهد شد.

وی در عین حال اعمال معافیت‌های بیمه‌ای و مالیاتی برای بنگاه‌های اقتصادی را خواستار شد و پیشنهاد کرد: با توجه به هزینه‌های سنگینی که صنعت‌گران و تولیدکنندگان دربار حامل‌های انرژی از جمله برق و گاز می‌پردازند، دولت با حداقل قیمت آن را در اختیار کارفرمایان بگذارد. به گفته رئیس کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران، با توجه به وقوف انرژی و سرمایه‌های زیادی که در حوزه منابع در کشور وجود دارد، اختصاص انرژی ارزان کمک موثری به واحدهای تولیدی در سال جدید خواهد بود و پایداری و امنیت شغلی نیروی کار را تضمین خواهد کرد. اشرف منصوری گفت: وزارت اقتصاد هم در بحث مالیات می‌تواند شرایط و تسهیلاتی را برای معافیت مالیاتی بنگاه‌ها در نظر بگیرد و در نهایت کارفرمایان را جلب کند.